

Поради вчителям загальноосвітніх шкіл для успішної роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби

Загальні правила спілкування з людьми з особливими потребами:

- коли ви розмовляєте з людиною або дитиною з особливими освітніми потребами (ООП), звертайтеся безпосередньо до неї, а не до особи, яка її супроводжує, батьків;
- при знайомстві цілком природно потиснути руку людині з інвалідністю – навіть ті, кому важко рухати рукою, або ті, хто користується протезом, можуть потиснути руку – праву або ліву, що допустимо;
- коли ви зустрічаєтеся з людиною, яка погано або зовсім не бачить, обов'язково називайте себе та всіх, хто з вами. Якщо у вас загальна бесіда в групі, не забувайте пояснити, до кого в даний момент ви звертаєтесь, і назвати себе;
- пропонуючи допомогу, почекайте, поки її приймуть, а потім питаєте, що і як робити. Якщо не зрозуміли, не соромтеся – перепитайте;
- звертайтеся до дітей з особливими освітніми потребами по імені, а до підлітків – як до дорослих;
- спиратися або виснути на чийсь інвалідній колясці – те ж саме, що спиратися або виснути на її власникові. Інвалідна коляска – це частина недоторканного простору людини, яка її використовує, зокрема й дитини. Це потрібно обов'язково пояснити іншим дітям;
- розмовляючи з людиною, яка зазнає труднощів у спілкуванні, слухайте її уважно. Будьте терплячі, чекайте, поки вона сама закінчить фразу. Не виправляйте і не договорюйте за неї. Не соромтеся перепитувати, якщо ви не зрозуміли співрозмовника;
- коли ви говорите з людиною, яка користується інвалідною коляскою або милицями, намагайтеся розташуватися так, щоб ваші очі були на одному рівні. Вам буде легше розмовляти, а вашому співрозмовнику не доведеться закидати голову;
- щоб привернути увагу людини, яка погано чує, помашіть їй рукою або доторкніться до плеча. Дивіться їй прямо в очі й говоріть чітко, але майте на увазі, що не всі люди, які поганочують, можуть читати по губах. Розмовляючи з тими, хто може читати по губах, розташуйтеся так, щоб на вас падало світло, і вас було добре видно, намагайтеся, щоб вам нічого не заважало і ніщо не закривало вас;
- не бентежтеся, якщо випадково сказали: «Побачимось» або: «Ви чули про це...?» тому, хто насправді не може бачити або чути.

А ще дуже важливо навчитися правильно висловлюватися про дітей з особливими освітніми потребами. Наприклад, замість фрази «Цей учень не може ходити» краще сказати так: «Цей учень користується ходунком і кріслом-візком».

Нижче розглянемо приклади заміни некоректних мовних зворотів.

Ярлики, які не можна використовувати	Більш коректні вирази
Люди з фізичними або розумовими вадами	Люди, які мають особливі потреби
Розумово відсталі	Люди із затримкою розумового розвитку
Він відсталий	У нього труднощі когнітивного характеру
Мій учень страждає аутизмом	У мого учня аутизм
Вона – даун, монголоїд	У неї синдром Дауна
Він не здатний навчатися	У нього труднощі з навчанням
Він – паралітик	У нього параліч
Вона – каліка	У неї порушення опорно-рухового апарату
Він – карлик (або ліліпут)	Він – невисокого зросту / він невисокий
У неї емоційні розлади	У неї порушення емоційного характеру
Він прикутий до крісла-коляски	Він користується кріслом-коляскою
Нормальні і/або здорові діти	Типові діти / діти без порушень в розвитку
Він навчається в спеціальному освітньому закладі	Він отримує послуги спеціальної освіти / додаткові послуги
Стоянка для автомобілів інвалідів, туалет для інвалідів і т. ін.	Доступна стоянка, туалет і т. п.
У неї проблема з...	У неї є потреба в...

Учитель загальноосвітнього навчального закладу повинен оволодіти необхідними знаннями та навичками

- Ознайомитися з анамнезом, мати уявлення про основні види порушень психофізичного розвитку дитини.

- Вивчити стан уваги, стомлюваності, темп роботи кожної дитини.

- Ураховувати стан слуху, зору, особливості моторики та загального фізичного розвитку учня. Бути добре ознайомленим з приладами, які використовують його учні з порушеннями зору і слуху, перевіряти придатність слухових апаратів, стежити за чистотою окулярів. Навчитися визначати, оцінювати і створювати навчальне середовище для дітей з різними потребами. Зрозуміти важливість цілеспрямованого залучення до роботи з дітьми членів родини, встановлення з ними партнерських стосунків. Вивчати головні принципи і стратегії колективної командної роботи.

- Навчитися спостерігати за дітьми та оцінювати їх розвиток під час занять.

- Закінчувати заняття, коли діти втомилися чи стали неуважні.

- Навчитися адаптувати навчальні плани, методики, матеріали та середовище до специфічних потреб дітей.

- Створювати оптимальні умови для спілкування, сприяти налагодженню дружніх стосунків між дітьми і формуванню колективу.

- Формувати в дітей досвід налагодження та підтримання стосунків у соціумі, навичок адаптації до соціального середовища.

- З повагою ставитися до дітей та батьків.